

TÜRK CEZA KANUNU'NDA GÜRÜLTÜYE NEDEN OLMA SUÇUNUN İNCELENMESİ

Haşim ÖZKURT*

ÖZ

İstenmeyen, rahatsız edici ve insan sağlığına zarar veren ya da zarar verebilecek seviyede olan sesler olarak tanımlanan gürültü, bireylerin anayasal haklarından olan sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı ile aile hayatına saygı hakkının ihlal edilmesine neden olduğu için bu konu ile ilgili birtakım yasal düzenlemelere gidilmiştir. Bu bağlamda Türk Ceza Kanunu'nun 183. maddesinde düzenlenen gürültüye neden olma suçu, aynı kanun bünyesinde “Çevreye Karşı Suçlar” başlığı altında düzenlenmiştir. Yapılan bu düzenlemelerle kanun koyucu tarafından gürültünün veya bu tanıma uyan seslerin insanlar üzerindeki zararlı etkileri engellenmeye çalışılarak bireylerin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakları güvence altına alınmıştır.

Gürültüye neden olma suçunun gerçekleşebilmiş kabul edilebilmesi için failin bu suçla ilgili mevzuatta düzenlenen yükümlülüklerin dikkate almaması ya da bunlara aykırı davranması ve insan sağlığına zarar verebilecek düzeyde gürültüye neden olması gerekmektedir. Gürültüye neden olma suçu ile ilgili

* Öğr. Gör. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Kadırlı Meslek Yüksekokulu, E-Mail: hasimozkurt@osmaniye.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6519-3884.

Makalenin Gönderim Tarihi : 16.08.2022.

Makalenin Kabul Tarihi : 11.06.2023.

yasal düzenlemeler olsa da gürültü kavramına dair genel geçer bir tanımlama yapılamaması bu konudaki düzenlemelerin bazı tartışmalara neden olması sonucunu da doğurmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gürültü kirliliği, çevre kirliliği, dengeli çevre, gürültü suçu, Türk Ceza Kanunu'nda gürültü.

EXAMINING THE CRIME OF CAUSING NOISE IN THE TURKISH PENAL CODE

ABSTRACT

Noise, which is defined as unwanted, disturbing and harmful sounds or at a level that may harm human health, violates the constitutional rights of individuals, the right to live in a healthy and balanced environment, and the right to respect for family life. In this context, the crime of causing noise, which is regulated in Article 183 of the Turkish Penal Code, is regulated under the title of "Crimes Against the Environment" within the same law. With these regulations, the lawmaker tried to prevent the harmful effects of noise or sounds that fit this definition on people, thus guaranteeing the right of individuals to live in a healthy and balanced environment.

In order for the crime of causing noise to be considered to have taken place, the perpetrator must ignore the obligations regulated in the legislation related to this crime or act contrary to them and cause a level of noise that may harm human health. Although there are legal regulations regarding the crime of causing noise, the inability to make a general definition of the concept of noise also causes some debates in the regulations on this issue.

Keywords: Noise pollution, environmental pollution, balanced environment, noise crime, noise in the Turkish Penal Code.

I. GİRİŞ

Üretim faaliyetlerinde yaşanan artış ve bu artış nedeniyle sanayileşmenin başlamasının ardından bu gelişmelerin yaygınlaşması ile birlikte gelişen teknolojik yapı sonucunda insan yaşamının daha hareketli ve daha gürültülü bir yapıya büründüğü bilinmektedir. Yoğunlaşan bu yapılar çerçevesinde değerlendirildiğinde gürültü kavramı insanlar üzerinde olumsuz etki oluşturan ve hoşça gitmeyen ses topluluğu olarak

tanımlanmaktadır. Gürültünün istenmeyen boyutlara ulaşması ve yine bu doğrultuda yayılım alanındaki genişlemeler ise gürültü kirliliği olarak ifade edilmektedir. Gürültü kirliliği olarak adlandırılan olgu günümüzde oldukça dikkate alınan bir çevre sorununun oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Ancak gürültü kirliliğinin oluşumunda yalnızca sanayileşme ya da teknolojik gelişmelerin etkili olduğunu ifade etmek eksik bir değerlendirme olacaktır. Nitekim bu kirliliğin oluşumunda sanayileşme ve teknolojik gelişmelere ek olarak şehirleşme faaliyetlerindeki artış, nüfusun hızlı şekilde artması, ulaşım faaliyetlerinde yaşanan yoğunlaşma, inşaat faaliyetlerinin artması gibi hususlar da temel etkenler arasında sıralanmaktadır¹.

Günümüz toplumsal yapısı içinde oldukça artan gürültü ve buna neden olan kişi ya da unsurlarla ilgili toplumda genel bir bilgi eksikliği olduğu gerçeğinden hareketle hazırladığımız çalışmada; gürültü kavramına dair tanımlamalar, kavramla ilgili yasal düzenlemeler ve bu düzenlemelerden hareketle yapılabilecek yasal hususları aktardık. Bu aktarımla toplumsal anlamda bir bilinçlenme sağlamak ile birlikte hukuk mesleğini icra edenlerin derli toplu bilgilere ulaşılmasını amaçladık.

II. GÜRÜLTÜ KAVRAMI VE CEZA KANUNU AÇISINDAN İNCELENMESİ

A. Gürültü Kavramının İncelenmesi

Gürültü kavramı, gündelik yaşam içinde değerlendirildiğinde oldukça basit bir kavram olarak nitelendirilebilir. Kavramı basit olarak değerlendirmemizin temel nedeni ise hemen herkesin bilgi dağarcığında gürültü kavramına dair bir tanımın olmasıdır. Ancak yine kavrama dair literatürde de bazı tanımlar olduğu görülmektedir ki bunlar incelendiğinde genel anlamda benzer noktalar üzerinde yoğunlaşan tanımlar olduğu dikkat çekmektedir. Bu bağlamda gürültü kavramıyla ilgili yapılan tanımlardan biri “*Aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin bütünü, patırtı, şamata*”, şeklindedir². Bundan da anlaşılacağı

¹ Çevre ve Orman Bakanlığı, *Türkiye Çevre Durum Raporu*, Yayın No: 5, Ankara 2007, s. 475.

² <https://sozluk.gov.tr/>, (e.t. 28.10.2021.)

üzere gürültü kavramı ile ilgili yapılan tanımlarda genel olarak gürültünün uyumsuz, düzensiz sesler şeklinde değerlendirildiği veya bu tip seslerin gürültü olarak kabul edildiğini söylememiz mümkündür. Nitekim gürültü kavramı ile ilgili olarak yapılan farklı bir tanımlamada ise kavram net bir şekilde “seslerin istenmeyi”, “canlılar üzerinde fizyolojik ve psikolojik anlamda olumsuz etkiler bırakan sesler” şeklinde tanımlanmaktadır³. Bu açıdan gürültü kavramının ses kavramı ile iç içe olduğunu söylemekle beraber her sesin de gürültü olmadığını altını önemle çizmemiz gerekmektedir. Gürültü kavramıyla ilgili olarak doktrinde de tanımlamalar olduğu görülmektedir. Bu bağlamda doktrinde gürültü kavramı; insanlar tarafından beğenilmeyen ve insanlar üzerinde olumsuz etkiler oluşturan sesler olarak değerlendirilmektedir⁴.

Ses ile gürültü arasındaki en temel fark ise ses dalgalarının bu dalgalara maruz kalan canlıları rahatsız edip etmemesi veya ortama verilen ses seviyesinin bu sesi duyanlar açısından zarar verici bir seviyede olup olmadığı ile ilişkilidir. Bunlara ek olarak insanın beş duyusu arasında sayılan işitme duyusunun varlığı ve işlevinden hareketle sesin canlılar için gerekli bir unsur olarak değerlendirildiği de bilinmektedir. Ancak sesin gereklilikler içinde sıralanması ile birlikte gürültünün bu gereklilik dışında tutulması ise gürültü kavramının istenmeyen ses olarak da tanımlanması gibi bir kısa tanımlamayı gündeme getirmektedir⁵.

İçinde bulunduğumuz dönem itibariyle özellikle çevresel faktörler dikkate alındığında hemen her insanın gündelik yaşamı içinde değişik seslere maruz kaldığı inkâr edilemez bir gerçektir. Bununla beraber maruz kalınan bu seslerden kimisi insan veya canlılar açısından güzel olarak nitelendirilirken kiminin rahatsız edici olarak nitelendirilmesi de somut gerçekler arasındadır. Gürültü kavramına dair yapılan tanımlar dikkate alındığında insanlara rahatsız edici olarak gelen

³ Ruşen Keleş, Birol Ertan, *Çevre Hukukuna Giriş*, İmge Kitabevi, Ankara, 2002, s. 34.

⁴ Yavuz Bozkurt, *Çevre Sorunları ve Politikaları*, 5. Baskı, Ekin Yayıncılık, Bursa, 2018, s. 65

⁵ Demet Cansaran, “Gürültü Kirliliği Düzeyini Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma: Amasya Örneği”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 74 (1), 2019, 89 – 108, s. 90.

veya tiksindirici olarak ifade edilen seslerin gürültü olarak ifade edilmesi mümkündür⁶.

Gürültü kavramı, istenmeyen sesler veya insanın hoşuna gitmeyen sesler olarak genel bir yapı içinde ele alınsa da her hoş gitmeyen sesin gürültü olarak değerlendirilmesi bu kavramın kapsamını oldukça üst seviyelere veya geniş bir yapıya büründürmekle birlikte bireysel anlamda da gürültü kavramını tanımsız hale getirecektir. Bu açıdan gürültü kavramının net olarak tanımlanabilmesi için gürültü ile ilgili bir değerlendirme ölçüsünün belirlenmesi gündeme gelmiş ve “*ses basıncı seviyesi*” şeklinde ifade edilen desibel olarak adlandırılan bir ölçü birimi⁷ ile ses seviyelerinin gürültü eşikleri tespit edilmiştir. Desibel, insan kulağının en hassas olduğu orta frekanslar ya da yüksek frekansların özellikle vurgulandığı bir değerlendirme birimi olarak da ifade edilmektedir. Bu değerlendirme birimi açısından “0 desibel” ile 50 desibel arasındaki ses frekansları “*sessiz*”, 50 desibel ile 60 desibel arasındaki ses frekansları “*gürültü*”, 70 desibel ile 80 desibel arasındaki ses frekansları ise “*çok gürültü*” şeklinde nitelendirilmektedir. Gürültü eşiği olarak adlandırabileceğimiz bu aralıklardan etkilenme boyutu ise gürültüye maruz kalma süresi, gürültünün sürekliliği, kişisel özellikler vb. unsurlara göre değişkenlik göstermektedir⁸.

80 desibel şiddetindeki sesler çok gürültülü olarak kabul edilse de ses seviyesi 80 desibel ile sınırlı değildir. Bu bağlamda ses seviyesinin 85 desibel ve üzerine çıktığı durumlarda ise bu seviye rahatsızlık sebebi olarak kabul edilmektedir⁹.

İnsan kulağının duyabileceği ses düzeyleri içinde bir gürültü seviyesi belirlenmiş olsa da gürültü daha çok kendine has bir ölçüm cihazı olan “*sonometre*” ile ölçülmektedir. Çevresel gürültülerin ölçülmesinde ses ölçerlerin sınıflandırılmasında kullanılan Tip 0, Tip1, Tip 2 gibi ölçütler içinden çevresel gürültüler için Tip 1 ve Tip 2’nin

⁶ Indraneel Bhanap, “An Analysis of Roadway Noise at Residential Estates in Close Proximity to Expressways in Singapore.”, *Noise and Health*, 2013, 15.64: 183 – 189, s. 184.

⁷ Çağatay Güler, Zakir Çobanoğlu, *Gürültü*, Aydoğdu Ofset, Ankara, 1994, s. 16.

⁸ Çevre ve Orman Bakanlığı, *Türkiye Çevre Durum Raporu*, s. 479 – 481.

⁹ Rahşan Bengi Gezgin Kayan, “Gürültüye Neden Olma/Gürültü Kirliliği”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 3(7), Ağustos, 2008, 111 – 120, s. 112.

kullanıldığı kaydedilmektedir. Bununla birlikte insan kulağının duyabileceği ses aralıklarında alt ve üst sınırlar ve bunların gürültü olarak nitelendirildiği sınırlar belirlenmekle birlikte gürültü açısından net bir sınırın çizilmemiş olması da dikkat çekicidir. Bu bağlamda 55 – 65 Desibel arasındaki sesler psikolojik rahatsızlık verecek gürültüler, 90 Desibelin üstündeki gürültüler ise fizyolojik bozukluğa sebep olan gürültüler olarak ifade edilmektedir¹⁰.

Bizim kanaatimizce ise gürültü; belirli bir ses seviyesi aralığının üzerindeki seviyede olan ve bir ahenk barındırmayan seslerin gürültü olarak değerlendirilebileceği yönündedir. Ancak bu tanımlamamızda ses seviyesinin kritik önem taşıdığına altını çizmemiz gerekmektedir. Nitekim yine kanaatimiz fizyolojik zarar oluşturabilecek düzeydeki seslerin, ahenk barındırır bile gürültü olarak değerlendirilebileceği yönündedir.

Gürültü kirliliği sonucunda ortaya çıkan etkilerin bireysel yansımalarının yalnızca bedensel veya psikolojik yapılar şeklinde iki ana başlık altında değerlendirmesi eksik bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Nitekim gürültü kirliliği sonucunda ortaya çıkan bireysel hususların bireyler açısından temel haklardan pek çoğunun ihlali ile ilişkilendirilerek açıklanabildiğine de yer verilmektedir. Bunun en temel örneklerinden biri gürültü kirliliğine doğrudan maruz kalan ve bu nedenle psikolojik ya da fizyolojik sağlığı bozulan kişinin vücut bütünlüğünün ve bu nedenle de kişi dokunulmazlığına zarar verildiği yönündeki düşüncedir. Yine bu düşünceden hareketle bahsedilen durumların vuku bulması halinde bireyin maddi ve manevi varlığının zarar gördüğü de ifade edilmektedir. Ayrıca bireyin doğrudan olarak maruz kalmış olduğu sürekli gürültü nedeniyle yaşadığı konutunda dinlenme, uyku, gündelik faaliyetler, kişisel ya da aile ile yapılan faaliyetleri sürdürmez hale gelmesi gibi durumlar kişinin hem özel hayatına hem de aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği şeklinde yorumlanabilir.

Gürültüye neden olma suçu ya da gürültü açısından belirli ölçümler ve değer aralıkları tespit edilse de bunların sağlık açısından zararlı olup olmadığının tespiti noktasında bilirkişi desteği alınması da

¹⁰ Hulusi Çokadar, Aziz Türkoğlu, Kudret Gezer, “Çevre Sorunları”, *Çevre Bilimi*, Ed. Mustafa Aydoğdu, Kudret Gezer, Anı Yayıncılık, Ankara, 2009, 85 – 96, s. 91.

mümkündür ki bu hususun Yargıtay kararlarına yansıdığı da görülmektedir¹¹.

B. Gürültüye Neden Olma Suçu İle İlgili Yasal Düzenlemeler

1. Mevzuatta Yer Alan Düzenlemeler

Gürültü ve gürültüden kaynaklı olarak gürültüye neden olma suçu; artan sanayileşme, teknolojik gelişmeler, ulaşım faaliyetleri, yerleşmelerin yaygınlaşması vb. durumlarla birlikte ele alınmakla beraber bu hususlar göz önüne alındığında gürültü kavramı ve bu olgunun yaygınlaşması geçmişini oldukça eskilere dayanan bir kavram olarak değerlendirilebilir. Bu açıdan ilgili olguya yönelik yasal anlamdaki düzenlemelerin geçmişinin de eskilere dayanması beklentisi oldukça normaldir. Ancak Türk hukuk sistemi açısından değerlendirildiğinde, çevre ve çevreyi etkileyen faktörlerle ilgili düzenlemelerin XX. yüzyılda gündeme gelmiş olduğu dikkat çekmektedir. Nitekim Türk hukuk sistemi içinde çevre ve çevrenin korunması konuları 1980'li yıllardan itibaren hakkında yasal düzenlemelere yer verilen olgular olarak ele alınmaya başlanmıştır. Bu bağlamda, yapılan yasal düzenlemelerin geçmişine bakıldığında çevrenin korunması ile ilgili olarak ilk düzenlemelerin 1982 Anayasası'nda 56. madde bünyesinde yapıldığı görülmektedir. İlgili madde metninde herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu, çevrenin iyileştirilmesi zorunluluğu, çevre sağlığının sürdürülmesi ve çevrenin kirlenmesine engel olunmasının devletin ve vatandaşların görevi olduğu gibi çevre ilgili farklı hususlara yönelik düzenlemelere yer verilmiştir. Bu düzenlemelerle çevre ve çevrenin korunması gibi konuların anayasal güvence altına alındığını söylememiz mümkündür.

¹¹ *Yargıtay 18. Ceza Dairesi, 27.2.2017 Tarih, 2016/15421 Esas, 2017/2171 Sayılı Kararı; İlgili kararda Yargıtay; "Mevzuat ve düzenleyici işlemlerde, hangi ses düzeyinin insan sağlığının zarar görmesine elverişli olduğu açıkça belirlenmediğine göre, sorunun, sesin düzeyi, sıklığı, saati, kaynağı, mesafesi gibi hususlar gözetilerek somut olayın özelliklerine göre bilimsel veriler yardımıyla uzman bilirkişilerin görüşleri yardımıyla çözüme kavuşturulması gerekir."* ifadeleriyle bilirkişilere başvurulabileceğine açık şekilde yer vermiştir., www.kazanci.com

1982 Anayasası'nda yer verilen bu düzenlemenin ardından 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 1. maddesinde ceza kanununun amaçlarından birinin çevreyi korumak olduğuna değinilmiş ve çevrenin korunması hususunun ceza kanununun temel amaçları arasında olduğu belirtilmiştir. Bu açıdan çevrenin korunması konusunda ceza normlarından da yararlandığı bilinmektedir. Çevrenin korunması veya çevreye zarar veren fiillerle ilgili düzenlemeler Türk Ceza Kanunu'nda çevreye karşı suçlar kapsamında düzenlenmiş ve düzenlemelerde yer verilen suçlardan biri de gürültüye neden olma suç olarak kaydedilmiştir.

Gürültüye neden olma suçu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun özel hükümlerin düzenlendiği ikinci kitabının "*Topluma Karşı Suçlar*" başlığını taşıyan üçüncü kısmının ikinci bölümü dahilinde "*Çevreye Karşı Suçlar*" başlığı altında düzenlenmiştir. Türk Ceza Kanunu'nun 183. maddesinde yer alan gürültüye neden olma suçuyla ilgili düzenlemelere göre; ilgili kanunlarla tespit edilen yükümlülüklere aykırı şekilde başka birinin sağlığını zarar görmesine neden olacak veya bu zarara elverişli düzeyde gürültüye neden olan kişi/kişiler iki aydan iki yıla kadar hapis cezası ya da adli para cezasıyla cezalandırılabilir. Bu düzenleme sonucunda insan sağlığını tehdit edecek düzeyde gürültüye neden olma fiili suç olarak düzenlenmiş ve ilgili düzenleme sayesinde bireylerin daha sağlıklı bir çevrede yaşama hakları güvence altına alınmıştır.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda bir ceza öngörülen ve suç olarak düzenlenen, gürültüye neden olma suçu mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ise farklı bir düzenlemeye tabi tutulmuştur. Nitekim bu konu ile ilgili olarak 765 sayılı Türk Ceza Kanunu incelendiğinde, ilgili kanunda gürültü yapmak suretiyle toplumun huzur ve rahatının bozulmasına neden olma fiilinin kabahat olarak düzenlendiği görülmektedir. 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun kabahatlerin düzenlendiği 3. kitabında, "*Ammenin Nizamına Müteallik Kabahatler*" başlığını taşıyan birinci babında düzenlenen 546. maddeye göre; her kim gürültü ya da karmaşaya neden olabilecek seviyede çan, vb. aletler çalmak suretiyle kanun ve düzenlemelerde yer verilen hususlara muhalif şekilde gürültüye neden olan bir meslek ya da sanat icra etmesi nedeniyle halkın genelinin ya da belirli bir grubun huzur ve rahatını ihlal ederse hafif para cezasına mahkûm olunur.

765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan bu düzenlemenin belirli şartlara bağlandığı da görülmektedir ki bu şartların başında

gürültünün ortaya çıktığı zaman şartı gelmektedir. Nitekim ilgili düzenlemeye göre gürültüye neden olma fiilinin gece yarısının iki saat öncesinden sonra işlenmesi halinde takdir edilen para cezası yükseltilmektedir. Bununla birlikte yine gürültüye neden olma suçuyla ilgili 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 546. maddesinde mükerrerlik hususu da düzenlenmiş ve mükerrirler ile ilgili birinci fıkrada hafif para cezasına hükmolunacağı kararlaştırılmıştır¹².

Gürültüye neden olma suçu veya gürültü kirliliği ile ilgili düzenlemenin yer aldığı bir diğer kanun metni ise 2872 Sayılı Çevre Kanunu'dur. İlgili kanunun 14/1. maddesinde kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde, yönetmelikler bünyesinde belirlenen sınırların üzerinde gürültü ve titreşim oluşmasına neden olmanın yasak olduğuna yer verilmiş; aynı maddenin ikinci fıkrasında ise ulaşım araçları, fabrika, atölye, şantiye, eğlence yeri, konutlar vb. şeylerden oluşan gürültü ve titreşimin yönetmeliklerde belirlenen standartlara uygun olması için bahsedilen mekan veya araçların sahipleri tarafından gerekli tedbirlerin alınması konusuna yer verilmiştir¹³.

2. Korunan Hukuki Değer

Gürültüye neden olma suçuyla korunmak istenen hukuki değeri incelemeden önce hukuki değer kavramının açıklanmasında yarar olduğu kanaatindeyiz. Doktrinde pek çok tanımı olan hukuki değerle ilgili olarak; kanun koyucuyu suç tipini düzenlemeye iten soyut menfaat şeklinde tanımlama yapılmaktadır¹⁴. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun topluma karşı suçlar başlıklı bölümünde düzenlenen gürültüye neden olma suçunun, kanun bünyesinde düzenlendiği bölüm açısından ele alınması halinde bu suç ile toplumun daha sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının korunduğunu söylemek mümkündür. Nitekim düzenlemenin esas noktasını oluşturan gürültünün insan sağlığını olumsuz yönde

¹² <https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/turk-ceza-kanunu-765>; (e.t. 30.10.2021)

¹³ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2872.pdf>; (e.t. 30.10.2021)

¹⁴ Veli Özer Özbek, M. Nihat Kanbur, Koray Doğan, Pınar Bacaksız, İlker Tepe, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 6. Bs., Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015, s. 219.

etkilediği hususu göz önünde bulundurulduğunda ilgili suç ile anayasal güvence altına alınan sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının da korunduğu ve insanların maddi ve manevi varlıklarının zarar görmesine de engel olduğu ifade edilebilir¹⁵.

Gürültüye neden olma suçu, gürültünün yayıldığı çevrenin tüm topluma ait olması nedeniyle yasalar tarafından düzenleme veya koruma altına alınmasını gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla gürültü kirliliğinin meydana gelmesi nedeniyle bireylerin sessiz, sakin ve huzurlu bir ortamda yaşama haklarının ihlal edilmesi sonucunun ortaya çıkması da yadsınamaz bir gerçektir¹⁶. Bu bakımdan suçun tanımlanmasında yalnızca çevreyle alakalı ekolojik hususlar değil, bireylerle ilgili sağlık ve yaşamsal menfaatlerin de korunduğunu ifade etmek gerekmektedir.

3. Suçun Maddi Unsurları

a. Fail ve Mağdur

Gürültüye neden olma suçu açısından belirli bir fail yoktur. Diğer bir ifade ile bu suçun faili herkes olabilir¹⁷. Ancak faillik açısından olumsuz durumlara neden olan gürültünün meydana geldiği yerin önemli olduğunu söylemekte yarar vardır. Diğer bir ifade ile gürültünün kaynağı genel anlamda yerleşim yerlerinin iç kısımlarında yer alan endüstriyel faaliyetler yürüten işyerleri, restoranlar, konser alanları, açık ya da kapalı eğlence mekanları gibi yerler olduğu için bu nitelikteki mekânları işletenlerin gürültüye neden olma suçunun faili olması ihtimali daha yüksek olarak görülmektedir. Bunlara ek olarak yapılan bir inşaat çalışması sırasında uzun bir süre zarfında inşaat faaliyetlerinde kullanılan iş makinelerinin neden olduğu gürültünün de gürültüye neden olma suçunu meydana getirme ihtimalinden bahsedilmektedir. Bu durumda da

¹⁵ Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan, Mustafa Artuç, *Yorumlu -Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, C.IV, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2010, s. 5051.

¹⁶ Füsün Sokullu Akıncı, “Gürültü Kirliliği ve Yeni Türk Ceza Mevzuatı”, *Güncel Hukuk Dergisi*, S. 23, Kasım 2005, s. 48.

¹⁷ Handan Yokuş Sevik, “Gürültüye Neden Olma Suçu (TCK m.183)”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, 363 – 380. 2013, s. 372; Güneş, Ahmet M., *Çevre Hukuku*, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 293.

inşaat faaliyetini yürüten kişilerin ilgili suçun faili olması söz konusu olacaktır ki bu da işin ana yürütücüsü olan tüzel kişi kavramını ön plana çıkaracaktır¹⁸.

Konu Türk Ceza Kanunu açısından ele alındığında ise mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu kapsamında tüzel kişilerin cezai sorumluluğuna ilişkin bir düzenlemenin olmadığı görülmektedir. Bu nedenle tüzel kişilere yönelik olarak ceza kanunlarının uygulanabilmesi konusunun doktrinde uzun süre tartışıldığı ifade edilmektedir¹⁹. Doktrindeki bu tartışmaları sonlandırmak ve tüzel kişiler tarafından işlenen suçlar karşısında toplumu korumak için 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu kapsamında tüzel kişilerin ceza sorumlulukları düzenlenmiştir. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 20. ve 60. maddelerinde, tüzel kişilerin ceza sorumluluğu ve tüzel kişiler hakkında yürütülecek cezalar düzenlenmiştir. Bu düzenlemelere ek malvarlığına karşı suçlara ilgili bölümün sonunda verilen 169. maddede de bu bölümde yer alan suçlar yüzünden tüzel kişilerin de sorumlu tutulacakları hususu düzenlenmiştir²⁰.

Gürültüye neden olma suçunun faili ile ilgili net bir ayırım veya belirli bir kişi tanımlaması yapılmadığı gibi suçun mağduru ile ilgili de belirli bir kişi tanımlaması yapılmamıştır²¹. Bu açıdan gürültüye neden olma suçunun mağduru olarak gürültüye maruz kalan kişi veya kişilerin mağdur pozisyonuna girdiğini söylememiz mümkündür. Diğer bir ifade ile gürültü etkisine giren çevresel ortamda bu gürültünün rahatsız edici etkisini uzun süre yaşayan evlerde kalan kişiler, işyerlerinde çalışanlar vb. toplumsal yapının unsurlarının suçun mağduru olabileceğini ifade

¹⁸ Ozan Ercan Taşkın, “Maddi ve Muhakeme Boyutuyla Çevre Ceza Hukukuna Dair Bazı Tespitler/Kısmi Öneriler”, *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi*, 3(1), Haziran 2015, 119 – 166, s. 154.

¹⁹ Aslan, *Türk Hukukunda Tüzel Kişilerin Cezai Sorumluluğu*, s. 243.

²⁰ Tüzel kişilerle ilgili yapılan yasal düzenlemeler bunlarla sınırlı değildir. Bunlara ek olarak Türk Ceza Kanunu'nun 140. 242. 246. maddelerinde de tüzel kişiler hakkında uygulanabilecek güvenlik tedbirlerine yer verilmektedir.

²¹ Zeki Hafizoğulları, Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler–Topluma Karşı Suçlar*, US-A Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 62; Sacit Yılmaz, *Çevre Hukuku Bağlamında Türk Ceza Kanunundaki Çevre Suçları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 165.

etmemiz mümkündür²². Gürültüye neden olma suçunun mağduruyla ilgili genel bir yaklaşım olduğu hususunu Yargıtay kararlarında da görmek mümkündür²³. Mağdur kavramının suçla korunan hukuki değer sahibi olduğu²⁴ genel kabulünden hareket edildiğinde mağdurun belirsizliği, gürültüye neden olma suçunda korunan hukuki değer açısından net bir sahiplik olmadığının da göstergesi olarak kabul edilebilir.

b. Hareket ve Netice

Gürültüye neden olma suçu açısından hareket unsuru bu suça ilişkin kanunlarda yer verilen yükümlülüklerle aykırı şekilde herhangi bir kişinin/kişilerin sağlığının zarar görmesine elverişli bir gürültüye neden olma fiili olarak ifade edilmektedir. Nitekim gürültüye neden olma suçu serbest hareketli bir suç olarak nitelendirilmekte ve bu durumda gürültüye neden olabilecek fiiller çeşitli şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Yine gürültüye neden olma suçunun çoğu zaman icrai davranışlarla gerçekleştiği bilirse de bu suçun ihmali hareketler nedeniyle de gerçekleşmesi mümkün olarak kabul edilmektedir²⁵. Gürültüye neden olma suçunun hareket ve neticesi ile ilgili Yargıtay kararlarına bakıldığında farklı yaklaşımların sergilendiğini görmek mümkündür²⁶.

²² Hasan Gerçeker, *Türk Ceza Kanunu*, Cilt 3, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2014, s. 3640.

²³ *Yargıtay 18. Ceza Dairesi*, 29.09.2015 Tarih, E. 2015/7959, 2015/5947 Sayılı Karar; ilgili kararda, “Gürültüye neden olma suçunun belli bir mağduru yoktur. Toplumda yasayan herkes bu suçun mağduru olabilir. Gürültünün belli olmayan bir kimseye karşı yapılması bu suçu TCK'nın 123. maddesindeki kişilerin huzur ve sükununu bozma suçundan ayırmaktadır. TCK'nın 123. maddesindeki suçun faili belli bir kimseyi hedef almakta iken, TCK'nın 183. maddesindeki suçun faili belli bir kimseyi hedef almamaktadır.” ifadeleriyle mağdurun herkes olabileceği doğrudan olarak belirtilmiştir. <https://lib.kazanci.com.tr/>

²⁴ Nevzat Toroslu, Haluk Toroslu, *Ceza Hukuku Genel Kısım*, 26. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2021, s. 114.

²⁵ Onur Özcan, “*Türk Hukukunda Çevre Suçları*”, Uğur Alacakaptan'a Armağan, Cilt I, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008, s. 580.

²⁶ *Yargıtay 4. Ceza Dairesi*, 25.09.2012 Tarih, E. 2012/8722, 2012/18431 Sayılı kararında, yaşadığı konutta çoban köpeği besleyen bireyin bu köpeğin havlamasına engel olamaması durumu gürültüye neden olma suçu kapsamında değerlendirilmiştir. Yine *Yargıtay 4. Ceza Dairesi'nin*

Yargıtay tarafından verilen kararlarda farklı yaklaşımlar sergilense de gürültüye neden olma suçu ile ilgili olarak içtihatların olduğu da görülmektedir. Nitekim Yargıtay kararlarında genel manada 2872 Sayılı Çevre Kanunu'nda bulunan çevreyi kirletmeme ilkesi doğrultusunda hareket edildiğini söylememiz mümkündür²⁷.

Yargıtay'ın içtihat noktasında dikkate aldığı 2872 Sayılı Çevre Kanunu, failin gürültüye neden olma suçunu işlemiş kabul edilebilmesi için aykırı davranması gereken yükümlülüklerin de belirlendiği kanun metnidir. Ancak bu kanuna ek olarak yönetmeliklerin de dikkate alındığını belirtmekte yarar vardır²⁸. Yargıtay'ın bu suçla ilgili üzerinde durduğu bir diğer husus ise gürültünün sürekliliği ya da gürültünün meydana getirilmesindeki ısrar olarak karşımıza çıkmaktadır²⁹.

Gürültüye neden olma suçunun gerçekleşmiş kabul edilebilmesi için failin bu suçla ilgili kanunlarda yer verilen yükümlülüklere aykırı olacak şekilde gürültüye sebebiyet vermesi gerekli görülmektedir. Ancak birtakım gerekliliklere değinilen gürültüye neden olma suçu idari düzenlemelerle de bağlantılı olarak ele alınan bir suçtur. Bu açıdan çevresel gürültüye maruz kalınması sonucunda kişilerin huzurları ile birlikte bedensel ve ruhsal sağlıklarının bozulmaması amacıyla gerekli önlemlerin ve tedbirlerin alınmasını sağlamak ve bunların aşamalı şekilde uygulanmaya konulması amacıyla gürültü açısından birtakım

25.09.2012 Tarih, E. 2012/17482, 2012/18402 Sayılı Kararında, yürütülen faaliyetler nedeniyle ortaya çıkan sesin işletme sahibi tarafından işyerine ses izolasyonu yapılarak giderilmemesi durumunun da gürültüye neden olma suçu kapsamında değerlendirildiğini görmek mümkündür. <https://lib.kazanci.com.tr/>

²⁷ Yargıtay 18. Ceza Dairesi, 27.2.2017 Tarih, E. 2016/15421, 2017/2171, Sayılı Kararı; "2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "Denetim, bilgi verme ve bildirim yükümlülüğü" kenar başlıklı 12. maddesine göre kanun hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi Çevre ve Orman Bakanlığı ile yetkisini devrettiği diğer kurumlara aittir." <https://lib.kazanci.com.tr/>

²⁸ Yaşar, Gökcan, Artuç, (Yorumlu -Uygulamalı Türk Ceza Kanunu), s. 5052.

²⁹ Yargıtay 4. Ceza Dairesi, 15.6.2017 Tarih, 2016/18837 Esas, 2017/17884 Sayılı Kararı'nda, "1- Bir kimseye telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması eylemlerinin ısrarla yapılması halinde," ifadeleriyle ısrar konusu açık şekilde değerlendirilmiştir. <https://lib.kazanci.com.tr/>

değerlendirme yöntemlerinin kullanılması “Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği”nde yer almaktadır. Ayrıca maruz kalınan gürültünün seviyesini ve yayılımını belirlemek için gürültü haritalarının oluşturulması, çevresel gürültü seviyesi değerlendirme raporlarının hazırlanması, gürültünün etkileri ile ilgili olarak toplumun bilgilendirilmesi gibi hususlar yönetmelikte yer almaktadır. Dolayısıyla mevcut gürültünün özellikle insan sağlığına olumsuz etkilere neden olabileceği alanlarda çevresel gürültü kalitesini koruma ya da çevresel gürültü kalitesini korunmanın gerekli görüldüğü alanlarda gürültüyü mümkün mertebede önlemek, önlemek mümkün değilse azaltma amacına yönelik faaliyet planlarının hazırlanması ve hazırlanan planların uygulanmasına yönelik olarak idari yükümlülükler yer verilmiştir. Belirlenen bu yükümlülükler aykırı faaliyetlerin ortaya konulması ya da gürültü ile ilgili öngörülen diğer koşullarında mevcut olması durumunda gürültüye neden olma suçunun ortaya çıkması söz konusu olacaktır³⁰.

4. Suçun Manevi Unsurları

Gürültüye neden olma suçunun manevi unsurları açısından ilk değinmemiz gereken husus bu suçun kastî bir suç olarak değerlendirildiğidir. Nitekim kanun metinlerinde gürültüye neden olma suçunun taksirle işlenmesine yönelik bir düzenleme yer almamaktadır. Gürültüye neden olma suçu için kast üzerinde durulmakla birlikte bu kastın olası ya da doğrudan kast olarak gerçekleşmesinin mümkün olduğunu da belirtmek gerekmektedir³¹. Bunlara ek olarak failin, ilgili suça dair kanunlarda yer verilen yükümlülükler aykırı şekilde davrandığını da bilmesi gereklidir³². Örneğin, bireyin eylemin gürültüye ve dolayısıyla başkalarının huzur ve sükununu bozacağını bilmesine rağmen, bu sonucu istemese de sonucun gerçekleşmesini göze alarak hareket etmesi durumunda olası kast oluşabilir. Failin bu eylemi bilerek ve isteyerek gerçekleştirmesi durumunda, gürültü yaparak başkalarını rahatsız edeceğini bilerek hareket etmesi halinde doğrudan kast oluşabilir.

³⁰ Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu (TCK m.183), s. 373, 374.

³¹ Gezgin Kayan, “Gürültüye Neden Olma/Gürültü Kirliliği”, s. 118.

³² Gülsün Ayhan Aygörmez – Uğurlubay, *Çevreye Karşı Suçlar*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015, s. 476.

a. Hukuka Aykırılık Unsuru

Hukuka aykırılık unsuru, adından da anlaşılacağı gibi gerçekleşen fiilin mevcut hukuk düzeni, bu düzen içindeki düzenlemeler vb. hususlar ile çelişkili olmasını ifade etmektedir. Hukuka aykırılıkta mevcut hukuk sisteminin tamamında yer alan düzenlemelerle çelişki söz konusu olduğu için bu unsurun tespitinde yalnızca ceza kanununun dikkate alınması yeterli bir değerlendirme olmaması sonucunu doğuracaktır. Nitekim gürültüye neden olma suçunun hukuka aykırılık unsuru açısından değerlendirildiğinde ilgili suçta dair kanun metinlerinde hukuka aykırılıkla ilgili bir düzenleme olmadığı görülmektedir.

Gürültüye neden olma suçu topluma karşı suçlar kapsamında düzenlendiği için bu suçta ilgilinin rızasının olmasının hukuka uygunluk nedeni olarak değerlendirilmesi söz konusu değildir³³.

Gürültüye neden olma suçunun hukukiliği ile ilgili unsurlar arasında ele alınan bir diğer husus ise meşru savunma durumudur. Ancak ilgili suç açısından meşru savunma bireyin kendisine karşı meydana gelen veya meydana gelmesi ya da tekrarlaması kesin olan bir saldırıyı ortadan kaldırmak için faili rahatsız edecek seviyede ses çıkarılması durumunda ve meşru savunmanın diğer şartlarının da olması durumunda gündeme gelebilecektir. Ancak doktrinde bunun aksini de savunanların olduğunu görmek mümkündür³⁴.

b. Kusurluluk

Kusurluluk, işlediği fiil ile ilgili olarak kişideki iradenin var oluş şartlarının tespiti ve bu tespite istinaden gerçekleştirdiği davranış dolayısıyla failin şahsen cezalandırılması yani yaptığı fiil ile kınanması gerekip gerekmediğini ifade eder³⁵. Algılama yeteneği ve irade yeteneği kusurun iki unsurunu oluşturmaktadır. Bir kişinin işlemiş olduğu fiilden dolayı kınanabilmesi, yani kişi ile ilgili kusur yargısında bulunabilmek için fiilin haksızlık teşkil ettiğini algılayabilme ve hareketlerini buna göre

³³ Murat Yılmaz, *Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma*, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 44.

³⁴ Yokuş Sevük, “*Gürültüye Neden Olma Suçu (TCK m.183)*”, s. 375.

³⁵ Mehmet Emin Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Adalet Yayınevi, 15. Baskı, Ankara, 2021, s. 564.

yönlendirme yeteneğine, haksızlık bilincine sahip olması ve kusurluluğu kaldıran hallerin somut olayda gerçekleşmemesi gerekir³⁶. Haksızlık bilinci ise kişinin işlemiş olduğu fiilin suç olduğunu bilmesini değil, yapılan fiilin hukuken tasvip edilmeyen bir davranış olduğunu bilmesini ifade eder.

Gürültüye neden olma suçunda kusurluluk bağlamında genel prensiplerin geçerli olmasıyla birlikte zorunluluk durumu da göz önüne alınmalıdır. Bu hususu örneklendirmek gerekirse; kişinin kendisine yönelik bir tehlikeyi gidermek için başkalarının sağlığını bozabilecek seviyede gürültü yapması zorunluluk kapsamında değerlendirilmelidir³⁷. Kusurluluğun mevzu bahis olduğu hallerde kanun maddelerinde yer verilen şartların da gerçekleşmesi durumunda ilgili kabahatleri işlemiş olma durumu gündeme gelebilir. Ancak kanunlarda gürültüye neden olma suçu kapsamında kusurluluk kavramı tanımlanmamış olup, hangi hallerin kusurlu davranışı gündeme getireceğine dair bir düzenleme de bulunmamaktadır. Bu bağlamda iki farklı görüş ortaya çıkmıştır. İlk olarak bu hususta bir yasal boşluk ve düzenleme eksikliği olduğu vurgusu ile konuya doktrinde değinilmiş ve eleştirilmiştir³⁸. Diğer tarafta ise, kusurluluğa dair yasal düzenleme eksikliğini ceza hukukunda yer alan ikincillik ilkesine dayandırarak bu husustaki hallerin ceza hukuku kapsamında değerlendirilebileceğini de savunanlar da vardır³⁹.

Kusurluluk konusunda da belirli şartların varlığından bahsedilmesi, bu hususun başka bir boyutu olan kast konusunu da beraberinde getirmektedir. Bu noktada kusurluluk açısından ifade edilen şartlar, meydana gelen fiilin niteliğini belirleme açısından önem taşımaktadır⁴⁰. Kast, failin fiilinin hukuki anlam ve sonuçlarını bilerek ve isteyerek, yani ne yaptığının farkında olması ve bu eylemi isteyerek gerçekleştirmesidir⁴¹. Kusurluluk ve kast unsuru Türk Ceza Kanunu

³⁶ Mahmut Koca, İlhan Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yayıncılık, 12. Baskı, Ankara, 2019, s. 312.

³⁷ Aygörmez – Uğurlubay, (*Çevreye Karşı Suçlar*), s. 476.

³⁸ Aygörmez – Uğurlubay, (*Çevreye Karşı Suçlar*), s. 470, 471.

³⁹Ahu Karakurt Eren, “Türk Ceza Kanunu’nda Gürültüye Neden Olma Suçu”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Yıl 30, S. 132, 55 – 120, Eylül-Ekim 2017, s. 94.

⁴⁰ Ahu Karakurt Eren, “Türk Ceza Kanunu’nda Gürültüye Neden Olma Suçu”, s. 95.

⁴¹ Mehmet Emin Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 388.

30/1. madde doğrultusunda birlikte ele alındığında, failin meydana gelen eylem konusundaki bilgisizliği nedeniyle kastından söz edilemeyeceği için suçun oluşmayacağını fakat yine de bu bağlamda taksirli sorumluluğun ortaya çıkabileceğini söylemek mümkün olabilir. Son olarak ise Türk Ceza Kanunu 30/3 maddesi ile ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişinin bu hatasından yararlanabileceğini ve 30/4. madde kapsamında ise kişi işlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşmüş ise cezalandırılmayacağı hüküm altına almıştır. Dolayısıyla “*Gürültüye Neden Olma*” suçunu işleyen kimse işlediği fiil kapsamında kusurluluğunu ortadan kaldıracak bu halleri ispat ederse cezai sorumluluğu hiç meydana gelmeyecek veya taksirli sorumluluğu gündeme gelecektir.

III. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ VE YAPTIRIM

A. Teşebbüs

Gürültüye neden olma suçu doktrinde sırf hareket suçu olarak kabul edilse bile meydana gelen hareket belirli parçalara ayrılabilmesi için bu suç açısından teşebbüs mümkündür⁴². Teşebbüse müsaait olan bu suç tipinde ortaya çıkan gürültü insan sağlığı açısından zarar verebilecek düzeye ulaştığı zaman suç tamamlanmış kabul edilir⁴³. Netice olarak ortaya çıkan sağlığa zarar verme veya bu düzeye ulaşan gürültünün bu düzeye ulaşmak üzere olduğu esnada bu fiile sebep olan failin ele geçirilmesi sonucunda fiilin tamamlanmaması da teşebbüsü gündeme getirmektedir⁴⁴.

B. İştirak

Suçlar genellikle bir kişi tarafından işlenen fiiller olarak değerlendirilse de suçun kanuni düzenlemeler veya niteliğine göre birden fazla kişi aracılığıyla, bu kişilerin aralarındaki anlaşmaya göre birlikte

⁴² Ahu Karakurt Eren, “Türk Ceza Kanunu’nda Gürültüye Neden Olma Suçu”, s. 101.

⁴³ Aygörmüş – Uğurlubay, (*Çevreye Karşı Suçlar*), s. 477.

⁴⁴ Yaşar, Gökcan, Artuç, (Yorumlu -Uygulamalı Türk Ceza Kanunu), s. 5623.

işlemesi de söz konusu olabilmektedir. Bu şekilde suçun birden fazla kişi aracılığıyla, bu kişiler arasındaki anlaşmaya göre işlenmesi hâlinde iştirakin varlığından söz edilir⁴⁵. Gürültüye neden olma suçu iştirak bakımından bir nitelik arz etmez. Nitekim gürültüye neden olma suçu, kanun metinlerinde tek bir fail tarafından gerçekleştirilebilecek bir suç olarak düzenlenmiştir. Yine de bu suçun birden fazla kişi tarafından da işlenmesi mümkündür. Şayet gürültüye neden olma suçu birden fazla kişi tarafından işlenirse bu durumda ilgili suçun genel prensipler doğrultusunda değerlendirilerek suça dahil olan kişilerin statülerinin belirlenmesi gerekir⁴⁶.

C. İçtima

Gürültüye neden olma suçu topluma karşı suçlar dâhilinde düzenlendiği için bu suçun mağduru tüm toplum ya da toplumu oluşturan bireyler olmaktadır. Bu nedenle suç işleme kararının gerçekleştirilmesi dâhilinde birden fazla olacak şekilde gürültüye neden olunması durumunda zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerekir⁴⁷. Ancak gürültüye neden olacak fiilin birden fazla kişinin rahatsız olmasına ya da zarar görmesine neden olması durumunda zincirleme suç hükümlerinin gerçekleştirilmesi mevzu bahis olmayacaktır⁴⁸. Nitekim zincirleme suç hükümleri suça neden olan fiilin ya da suç olarak değerlendirilen fiilin birden fazla şekilde gerçekleşmesini ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle mağdur sayısının artması fiili arttırmadığı için zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasını gerektirecek bir durum ortaya çıkarmamaktadır.

Gürültüye neden olma suçunda, ortaya çıkan gürültünün bireylerin sağlığı açısından zarara elverişli olması suçun meydana gelmesi bakımından yeterli kabul edilmektedir. Elverişlilik konusundaki temel belirteç ise gürültü tanımına uyan sesin belirlenen sağlıklı desibel sınırının üstünde olması olarak ifade edilebilir. Bu bağlamda suçun işlenmiş kabul edilmesi için bireylerin sağlığının zarar görmesi şartı

⁴⁵ Mehmet Emin Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 730.

⁴⁶ Özlem Yenerer Çakmut, *Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları*, Beta Yayınları, İstanbul, 2014, s. 116.

⁴⁷ Yokuş Sevük, "Gürültüye Neden Olma Suçu (TCK m.183)", s. 377.

⁴⁸ Yaşar, Gökcan, Artuç, *(Yorumlu -Uygulamalı Türk Ceza Kanunu)*, s. 5624.

yoktur. Ancak yine ortaya çıkan fiil nedeniyle bireylerin sağlığının bozulması da muhtemeldir. Bu bağlamda bireye karşı meydana gelen kasten yaralama suçuyla gürültüye neden olma suçu arasında içtima bağlantısının ayrı türden fikri içtima olarak kurulacağı belirtilmektedir⁴⁹. Bu konu ile ilgili olarak doktrin incelendiğinde ise bahsedilen durumlarda gerçek içtima hükümlerinin uygulanacağı ve bu açıdan failin her bir suç için ayrı ayrı ceza alacağı da ifade edilmektedir⁵⁰.

Gürültüye neden olma açısından Türk Ceza Kanunu 183⁵¹ ve 123.⁵² maddeler ile Kabahatler Kanunu'nun 36. maddesi⁵³ bir arada değerlendirildiğinde ilk göze çarpan husus 183. madde kapsamında bir başkasının sağlığının bozulmasına elverişli olacak şekilde gürültüye neden olan kişinin hapis cezası veya adli para cezasıyla cezalandırılabilmesine yönelik düzenlemeye yer verilmiş olmasıdır. Ancak 123. madde kapsamında daha çok bir başkasının huzur bozulmasına neden olacak davranışlarda ısrar konusu üzerinde durulmuş ve bunun da cezası şikâyete bağlı şekilde hapis cezası olarak belirlenmiştir. 123. madde ile yapılan düzenleme her ne kadar huzurun temini açısından gerekli bir düzenleme olsa da madde kapsamında yer verilen "ısrar" kavramının tanımının yapılması gerektiği kanaatindeyiz. Nitekim kişinin günlük, haftalık vb. periyotlarda maruz kaldığı ya da kalabileceği durumlara dair bir belirlemenin yapılmaması ısrar kavramının muallak bir ifade olmasına neden olmaktadır.

Kabahatler Kanunu 36. maddede de Türk Ceza Kanunu'nun 123. maddesine benzer bir ayarlama yer alsa da bu düzenlemede yaptırım olarak idarî para cezası öngörülmüştür. Bu bağlamda değerlendirildiğinde gürültüye neden olma suçuyla ilgili olarak hapis cezası yönünde hükme

⁴⁹ Gezgin Kayan, ("Gürültüye Neden Olma/Gürültü Kirliliği"), s. 119.

⁵⁰ Özcan, ("Türk Hukukunda Çevre Suçları"), s. 579.

⁵¹ **Madde 183-** (1) İlgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı olarak, başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olan kişi, iki aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

⁵² **Madde 123-** (1) Sırf huzur ve sükûnunu bozmak amacıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması halinde, mağdurun şikâyeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

⁵³ **Madde 36-** (1) Başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde gürültüye neden olan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

varılabilmesi için öncelikle sağlığın bozulmasına elverişli bir durumun ortaya çıkmasının, devamında ise huzur ve sükûnun bozulması konusunda ısrarın gerekli olduğunu ifade etmekte yarar vardır.

D. Yaptırım ve Muhakeme

Gürültüye neden olma suçu ile ilgili olarak kanunlarda cezai yaptırım olarak iki aydan iki yıla kadar hapis ya da adlî para cezası öngörülmektedir. Ceza süresinin iki aydan iki yıla kadar olması⁵⁴ nedeniyle gürültüye neden olma suçuna dair davalarda görevli mahkeme asliye ceza mahkemeleridir. Ancak gürültüye neden olma suçunu daha önce de belirttiğimiz gibi tüzel kişiler de gerçekleştirebilecektir ki bu durumda Türk Ceza Kanunu'nda gürültüye neden olma suçunun tüzel kişiler tarafından işlenmesi hâlinde bir güvenlik tedbiri öngörülmemiştir. Bununla birlikte bu suç açısından bir yaptırım düzenlemesi önerildiği de dikkat çekmektedir⁵⁵.

Gürültüye neden olma suçuna dair yaptırımlarla ilgili olarak Kabahatler Kanunu incelendiğinde ise bu kanunda 36. madde bünyesinde suç işleyen tüzel kişi olması durumunda bile yaptırım belirlendiği görülmektedir ki bu yaptırım idarî para cezası olarak tespit edilmiştir.

Gürültüye neden olma suçuna dair yapılacak olan yargılamada hükme varılan ceza bir yıl ya da daha az süreli bir hapis cezası ise bu ceza kısa süreli hapis cezası olarak değerlendirilmektedir. Yargılama sonrasında kısa süreli hapis cezasına hükmedilmesi hâlinde bu cezanın Türk Ceza Kanunu'nun 50. maddesine göre seçenek yaptırımlardan birine çevrilmesi mümkündür. Ancak gürültüye neden olma suçuna dair yapılan tanımda adlî para cezasıyla hapis cezası seçimlik olarak belirlendiği için hapis cezasına hükmedilmesi durumunda bu cezanın hüküm sonrasında adlî para cezasına çevrilmesi mümkün görülmemektedir. Buna ek olarak hapis cezası yönünde karar verilmesi durumunda bu cezanın ertelenmesi için bir engelden bahsedilmemektedir.

Türk hukuk sistemi içinde tüzel kişinin organ ya da temsilcileri tarafından gerçekleştirilen ve suç teşkil eden fiiller nedeniyle tüzel

⁵⁴ Hasan Tahsin Gökcan, Mustafa Artuç, *Yorumlu -Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi*, Cilt IV., Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 5406.

⁵⁵ Aygörmöz – Uğurlubay, (*Çevreye Karşı Suçlar*), s. 471.

kişiliğe yaptırım uygulanması durumunda ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesi ihlal edilmiş ve tüzel kişinin bütün üyeleri cezalandırılmış olur. Bu bağlamda tüzel kişiliğin fiil ehliyeti bulunmamakla birlikte bu yapılarla ilgili yalnızca güvenlik tedbiri uygulanabileceği ifade edilebilir. Bu da gürültüye neden olma suçu ile ilgili olarak yaptırım uygulamalarının Türk Ceza Kanunu'nun 183. maddesine göre yapılamaması sonucunu doğurmaktadır.

Tüzel kişilerle ilgili uygulanabilecek güvenlik tedbirlerine Türk Ceza Kanunu'nun 60. maddesinde yer verilmiştir. İlgili madde kapsamındaki düzenlemeler Madde 60- (1) *“Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet halinde, iznin iptaline karar verilir.*

(2) Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır.

(3) Yukarıdaki fıkralar hükümlerinin uygulanmasının işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlar ortaya çıkarabileceği durumlarda, hâkim bu tedbirlere hükmetmeyebilir.

(4) Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hallerde uygulanır.”

şeklindedir.

Görüldüğü gibi madde kapsamında iki ayrı güvenlik tedbirine yer verilmiştir. Bu yaptırımlardan ilki özel hukuk tüzel kişisinin faaliyet izninin iptal edilmesidir. İkincisi ise işlenen suç fiilinden herhangi bir menfaat temin eden tüzel kişi ile ilgili olarak müsadere hükümlerinin uygulanmasıdır.

IV. SONUÇ

Gürültü kavramı ile ilgili yasal düzenlemelerin geçmişi çok eskilere dayanmasa da gürültü kavramının geçmişinin kanunî düzenlemelere göre oldukça eskilere dayandığını söylememiz mümkündür.

Gürültü kavramının geçmişi eskilere dayansa da günümüze yaklaşıldıkça hem gündelik yaşamdaki gelişmeler hem de teknolojik

ilerlemelerle üretim faaliyetlerinin artışı ile gürültünün ve bu olgunun insan yaşantısı üzerindeki olumsuz etkileri de artış göstermektedir. Her geçen gün yaşandığını ifade edebileceğimiz bu artış, gürültü kavramının ortaya çıktığı dönemlerle bağlantılı olarak ele alınabilmekle birlikte gürültü konusuyla ilgili yasal düzenlemeler yapılmasını da zorunlu kılmaktadır.

Gürültüyle ilgili yasal düzenlemeler Türk hukuk sistemi incelendiğinde gürültüye neden olma suçunun öncelikli olarak Türk Ceza Kanunu'nun 183. maddesinde düzenlendiği görülmektedir ki bu da ilgili suça dair doğrudan olarak cezai yaptırım öngörüldüğünün göstergesidir. Yine bu suça ilgili yapılan düzenlemeler aracılığıyla korunmak istenen hukuki değer bireyler açısından anayasal haklar kapsamında değerlendirilen sağlıklı – dengeli bir çevrede yaşama ve özel hayatı ile aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı olarak ifade edilebilir.

Gürültüye neden olma suçu ile önlenmek istenen temel husus ise gürültü kirliliği olarak bilinen ve günümüze gelindikçe artan kirlilik çeşididir. Bu bağlamda gürültü kirliliğinin önlenmesi hususunun yalnızca insana hizmet eden bir düzenleme olarak değerlendirilmesi eksik bir değerlendirme olacaktır. Nitekim gürültü sorunu yalnızca insanı rahatsız eden ya da insan sağlığını bozan bir sorun olmadığı için bu sorunla ilgili düzenlemeler diğer canlıları da korumaktadır.

Gürültüye neden olma suçu ile ilgili Türk Ceza Kanunu, Kabahatler Kanunu gibi yasal metinlerde düzenlemeler yer alsa da bu düzenlemelerin tam anlamıyla kavramı karşılayan ve bu kavramdan doğabilecek sorunları önleyici nitelikte olmadığı kanaatindeyiz. Bunun temel sebebi ise gürültüye neden olma suçunun temel ögesi olan gürültü kavramına dair net bir tanımlama yapmanın mümkün olmamasıdır. Nitekim konu insan özelinde ele alındığında bir grup insanın veya bir kişinin rahatsız olduğu ve gürültü kabul ettiği sesin başkası ya da başkaları için gürültü olmaması muhtemeldir. Buna en basit örneklerden biri futbol maçları olarak verilebilir. Bu örnekte kişi stadyumda, kendi desteklediği takımın maçında o takımın taraftarlarının sesini zevkle dinleyebilirken karşı takımın taraftarlarının sesinden rahatsız olup bunu gürültü olarak değerlendirebilir. Bu konuda ses seviyesinin mi birey/bireylerin rahatsızlık düzeylerinin mi etkili olacağı hususunun tartışmaya açık olacağı kanaatindeyiz. Buna ek olarak sağlığın zarar görmesi konusu dikkate alınabilecek olsa da bunun zorunlu kabul edilmesi ise bireysel farklılıklara göre değişebileceği için konu her zaman

Haşim ÖZKURT

tartışmaya açık kalabilecektir. Bu husus bilirkişi aracılığıyla çözülecek bir konu olarak değerlendirilse de sağlık sorunlarının ortaya çıkmasının ardından yapılacak müdahale geç bir müdahale olarak kabul edilebilir. Bu açıdan gürültüyü önleme ile ilgili çalışmaların gürültünün ortaya çıkması öncesinde uygulanmasının daha önemli olduğunu söylememiz yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

- ARTUK, Mehmet Emin, GÖKÇEN, Ahmet, ALŞAHİN, Mehmet Emin, ÇAKIR, Kerim: Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2021.
- AYGÖRMEZ – UĞURLUBAY, Gülsün Ayhan: Çevreye Karşı Suçlar, Yetkin Yayınları, Ankara 2015.
- BHANAP, Indraneel: “An Analysis of Roadway Noise At Residential Estates In Close Proximity to Expressways In Singapore.”, Noise and Health, 2013, s. 183 – 189.
- BOZKURT, Yavuz: Çevre Sorunları ve Politikaları, 5. Baskı, Ekin Yayıncılık, Bursa 2018.
- CANSARAN, Demet: “Gürültü Kirliliği Düzeyini Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma: Amasya Örneği”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt: 74, Sayı: 1, 2019, s. 89 – 108.
- Çevre ve Orman Bakanlığı, Türkiye Çevre Durum Raporu, Yayın No: 5, Ankara 2007.
- ÇOKADAR, Hulusi; Türkoğlu, Aziz; Gezer, Kudret: “Çevre Sorunları”, Çevre Bilimi, Ed. Mustafa Aydoğdu, Kudret Gezer, Anı Yayıncılık, Ankara 2009.
- GERÇEKER, Hasan: Türk Ceza Kanunu, Cilt: 3, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014.
- GEZGİN – KAYAN, Raşan Bengi: “Gürültüye Neden Olma/Gürültü Kirliliği”, Ceza Hukuku Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 7, Ağustos, 2008, s. 111 – 120.
- GÖKCAN, Hasan Tahsin; Artuç, Mustafa: Yorumlu -Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi, Cilt IV., Adalet Yayınevi, Ankara 2021.
- GÜLER, Çağatay; Çobanoğlu, Zakir: Gürültü, Aydoğdu Ofset, Ankara 1994.
- GÜNEŞ, Ahmet M.: Çevre Hukuku, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015.

Haşim ÖZKURT

- HAFIZOĞULLARI, Zeki, ÖZEN, Muharrem: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler–Topluma Karşı Suçlar, US-A Yayıncılık, Ankara 2016.
- KARAKURT – EREN, Ahu: “Türk Ceza Kanunu’nda Gürültüye Neden Olma Suçu”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl 30, 55 – 120, Eylül – Ekim 2017.
- KOCA, Mahmut, ÜZÜLMEZ, İlhan: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.
- ÖZBEK, Veli Özer, KANBUR, M. Nihat, DOĞAN, Koray, BACAKSIZ, Pınar, TEPE, İlker: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 6. Bs. Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.
- ÖZCAN, Onur: “Türk Hukukunda Çevre Suçları”, Uğur Alacakaptan’a Armağan, Cilt I, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2008.
- YENERER ÇAKMUT, Özlem: Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları, Beta Yayınları, İstanbul 2014.
- KELEŞ Ruşen, ERTAN Birol: Çevre Hukukuna Giriş, İmge Kitabevi, Ankara 2002.
- SOKULLU – AKINCI, Füsun: “Gürültü Kirliliği ve Yeni Türk Ceza Mevzuatı”, Güncel Hukuk Dergisi, Sayı: 23, Kasım 2005, s. 48 – 49.
- TAŞKIN, Ozan Ercan: “Maddi ve Muhakeme Boyutuyla Çevre Ceza Hukukuna Dair Bazı Tespitler/Kısmi Öneriler”, Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, Cilt: 3, Sayı 1, Haziran 2015, s. 119 – 166.
- TOROSLU, Nevzat; Toroslu, Haluk: Ceza Hukuku Genel Kısım, 26. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara 2021.
- YAŞAR, Osman; Gökcan, Hasan Tahsin; Artuç, Mustafa: Yorumlu - Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C.IV, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2010.
- YILMAZ, Murat: Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma, Legal Yayıncılık, İstanbul 2017.
- YILMAZ, Sacit: Çevre Hukuku Bağlamında Türk Ceza Kanunundaki Çevre Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

YOKUŞ – Sevük, Handan: “Gürültüye Neden Olma Suçu (TCK m.183)”,
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları
Dergisi, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, İstanbul 2013.

<https://sozluk.gov.tr>

<https://www.lexpera.com.tr>

<https://www.uyap.gov.tr>

<https://www.mevzuat.gov.tr>

<https://lib.kazanci.com.tr/>.